

HRVATSKI SABOR

179

Podnositelj

Klub zastupnika Možemo!

Amandman ID 552

Zagreb, 20.11.2024

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 196. Poslovnika Hrvatskoga sabora te sukladno članku 41. Zakona o proračunu ("Narodne novine" broj, 144/21) na PRIJEDLOG DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2025. GODINU I PROJEKCIJA ZA 2026. I 2027. GODINU podnosim/imo sljedeći

AMANDMAN

BROJČANA OZNAKA I NAZIV	PLAN ZA 2025.	POVEĆANJE	NOVI PLAN 2025.
078 MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I ZELENE TRANZICIJE	990.589.444	50.000	990.639.444
07815 Državni hidrometeorološki zavod	22.298.633	50.000	22.348.633
34 ZAŠTITA I OČUVANJE PRIRODE I OKOLIŠA	22.298.633	50.000	22.348.633
3407 METEOROLOGIJA, HIDROLOGIJA I KAKVOĆA ZRAKA	22.298.633	50.000	22.348.633
A654077 DRŽAVNA MREŽA ZA TRAJNO PRAĆENJE KVALITETE ZRAKA	582.800	50.000	632.800

BROJČANA OZNAKA I NAZIV	PLAN ZA 2025.	SMANJENJE	NOVI PLAN 2025.
061 MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE	358.086.578	50.000	358.036.578
06105 Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	319.784.811	50.000	319.734.811
29 REGIONALNI RAZVOJ	305.679.740	50.000	305.629.740
2903 TERITORIJALNA SURADNJA	42.051.372	50.000	42.001.372
A680050 PROGRAM POTPORE HRVATIMA U BOSNI I HERCEGOVINI U SVRHU RAZVOJA LOKALNE ZAJEDNICE	4.000.000	50.000	3.950.000

OBRAZLOŽENJE

FINANCIRANJE NADogradnje mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka Fižela u Puli, smještene pored velikog onečišćivača zraka, CEMENTARE CALUCEM - predlaže se povećanje stavke A654077 DRŽAVNA MREŽA ZA TRAJNO PRAĆENJE KVALITETE ZRAKA za 50.000 EUR.

Problem s kvalitetom zraka je jedan od najvećih okolišnih problema u EU, a u Hrvatskoj je naročito izražen. Jedna od lokacija izrazitog onečišćenja zraka je i Pula u blizini cementare Calucem,

koje traje više desteljeća i obuhvaća povišene koncentracije sumpornog dioksida i lebdećih čestica. Takva situacija predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje stanovnika i okoliš te zahtijeva hitno djelovanje kako bi se adekvatno procijenila

izloženost stanovništva štetnim utjecajima. Tome ne doprinosi ni novo ulaganje Calucema u novu peć na ugljen, za koju nije čak proveden ni postupak procjene utjecaja na okoliš. Cementara Calucem nalazi se neposredno uz stambeno naselje.

Postaja Fižela (Stoja) dio je državne mreže, ali mjeri samo prizemni ozon i dušikove okside. Ta je automatska postaja za mjerenje kvalitete zraka postavljena u susjedstvu cementare 1998. godine upravo kako bi se mjerilo onečišćenje zraka okoliša pod njenim utjecajem. Ugrađeni su analizatori za praćenje sumporova dioksida, dušikovih oksida, ugljičnog monoksida i lebdećih čestica.

Mjerenja su provođena do 2009. godine. Nakon zakonom postroženih uvjeta bilo je nužno učiniti preinaku. No, umjesto toga, donesena je odluka o prestanku financiranja i mjerenja automatske postaje Fižela. Dakle, već 15 godina građani Pule nemaju informacije o količinama lebdećih čestica 2,5 i 10 mikrometara, niti o emisijama

amonijaka, sumporovodika, ugljičnog monoksida i dioksida u blizini

cementare. Količinu emisija prašine susjedi cementare mogu redovito, nažalost, mjeriti na svojim balkonima, rublju i automobilima. A ostale emisije prate njihovi dišni putevi i krvožilni sustav, dok nosevima detektiraju smrad.

U Programu praćenja onečišćenja zraka na ekosustave Ministarstva zaštite okoliša i energetike usvojenom 2020. godine navodi se 27 postaja u državnoj mreži postaja. Većina postaja opremljena je uređajima za mjerenje većeg broja parametara onečišćenja zraka (SO₄, NO₃; NH₄, H, Cd, Pb, As, itd.). Na nekima se, međutim, mjeri

samo prizemni ozon i eventualno dušikovi spojevi, takvih je mjernih postaja 8, a među njima je i postaja Fižela u Puli.

Pritužbe javnosti zbog prašine, vrlo neugodnih mirisa, problema s disanjem odnosno sa zdravljem su učestale i rezultirale su 2024. ugovaranjem mjerenja posebne namjene - 4 mjerenja u godinu dana.

Ta je mjera privremena. Grad Pula postavio je vlastiti uređaj koji

konstantno pokazuje povišene vrijednosti sumporovog dioksida i čestica, ali rezultati takvih uređaja nisu vjerodostojni i ne mogu

se koristiti kao dokaz.

Stoga predlažemo da se zbog izrazito negativnih utjecaja na kvalitetu zraka u Puli i zdravlje građana mjerna postaja na Fiželi

nadogradi dodatnim uređajima za praćenje parametra kao i na drugim

mjernim postajama u državnoj mreži, poput npr. postaja u Splitu, Dubrovniku ili Komiži (standardni parametri za mjerenje kvalitete zraka poput sumporovodika, amonijaka, ugljikovih monoksida, dušikovog dioksida, sumporovog dioksida itd.).

Ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda je na sjednici saborskog Odbora za zaštitu okoliša održanoj 19.11.2024. iznio podatak da bi okvirna cijena nadogradnje uređaja na Fiželi stajala oko 50.000 eura.

Zbog zaštite zdravlja stanovnika nužno je omogućiti u što kraćem roku kontinuirano mjerenje kvalitete zraka kako bi se mogli poduzeti potrebni hitni koraci za sprječavanje onečišćenja. Za početak je potrebno osigurati vjerodostojno mjerenje zagađenja zraka, koje će onda postati temelj i za zahtjeve za odštetu zbog narušenog zdravlja. U travnju ove godine izmijenjena je Direktiva o kvaliteti zraka i čistom zraku. Novost koju uvodi je pošten i pravedan pristup pravosuđu za građane pogođenih onečišćenjem zraka

i kompenzacija za narušavanje zdravlja. Države članice moraju u roku od 2 godine osigurati da građani imaju pravo tražiti i dobiti

naknadu ako im je zbog kršenja pravila o kvaliteti zraka narušeno zdravlje. Nadograđena mjerna postaja Fižela predstavljat će temelja za takve odštetne zahtjeve.

Sandra Benčić, predsjednica Kluba _____